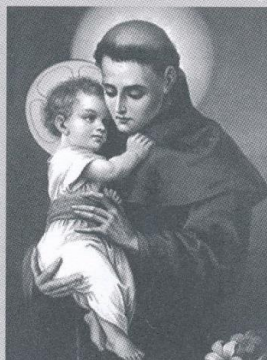

13. jūnijs

Svētais

Antonijs no Padujas

(1195–1231)

**franciskānis, sprediķotājs, brīnumdaris
piemiņas diena 13. jūnijā**

Brīnumdarītājs visaugstākajā pakāpē

Svētais Antonijs ir viens no populārākajiem svētajiem, taču, lai cik paradoksāli tas arī būtu, viņš ir viens no tiem svētajiem, par kuru zina ļoti maz. Ar viņu saistītas neskaitāmas leģendas un brīnumi, tajā pašā laikā tiem, kas par viņu jūsmo, ir grūti kaut ko pastāstīt par šo svēto.

Baznīca viņu nosaukusi par „evanģēlisko doktoru”, bet kas gan šodien zina viņa „Augšāmcelšanās sprediķus”, saistībā ar kuriem svētais Antonijs tā ticis saukts? Viņš dēvēts par „zinātnes tēvu, Itālijas gaismu, dzīves skolotāju, Padujas sauli”, taču pavisam nedaudz ir to, kas spētu paskaidrot, kāpēc uz svēto Antoniju attiecināti šie skaļie apzīmējumi. No daudzu atmiņas pagaisuši vienkāršākie šī svētā biogrāfijas dati.

Tieši tas pats sakāms par lūgšanām, kas saistītas ar svēto Antoniju no Padujas. Piemēram, „*Si quaeris*” jeb „Ja tu esi pazaudējis” (lūgšana, kas nešaubīgi palīdz atrast pazaudētu priekšmetu un ko mūsu vecmāmiņas zināja no galvas); tagad neviens nevar pasacīt, kā šī tradīcija radusies. Tradīcija „Maize nabagiem” plaši tiek praktizēta daudzās draudzēs, kur līdzās svētā Antonija statujai vai svētgleznai atrodas ziedojumu trauks, kurā tiek vākti līdzekļi vistrūcīgākajiem. Taču vai daudz ir to, kas zina, kā šī tradīcija radusies?

Un tomēr neskaitāmiem ļaudīm Antonijs ir un paliek SVĒTAIS, kā, runājot par viņu vai viņam veltīto baziliku, saka Padujā.

Vienīgais, par ko visi viņa cienītāji ir vienisprātis un nešaubīgi pārliecināti, ir tas, ka svētais Antonijs ir brīnumdarītājs. Brīnumdarītājs visaugstākajā pakāpē. Kad 1232. gadā, tikai gadu pēc Antonija nāves, pāvests Gregors IX skaistajā Spoleto svētnīcā viņu pasludināja par svēto, daudzi bija pārsteigti par to, cik daudz brīnumu veicis svētais Antonijs! Pāvests, kardināli, bīskapi, priesteri un vienkāršie ticīgie bija aizkustināti un klausījās, kā tiek nolasīts garais saraksts ar brīnumiem, kas apkopotī kanonizācijas procesa laikā. Divas šim nolūkam izveidotas īpašas komisijas, kuru sastāvā galvenokārt bija Padujas Universitātes profesori, bija rūpīgi izpētījušas šos gadījumus, un visi fakti bija dokumentāli pamatoti. Tādējādi stāstījums par Antoniju varētu pārvērsties par bezgalīgu viņa veikto brīnumu aprakstu.

Taču mēs vispirms iepazīsimies ar svarīgākajiem viņa biogrāfijas faktiem.

Antonijs nebija padujietis, viņš pat nebija itālis, bet gan portugālis. Antonijs, kristītajā vārdā – Fernands, dzimis 1195. gadā Lisabonā, augstdzimušā ģimenē. Līdz piecpadsmit gadu vecumam viņš mācījās bīskapijas skolā, bet tad, neattaisnojis vecāku cerības, iestājās augstīniešu ordenī un kļuva par ordeņbrāli kanoniķi. Pēc diviem gadiem viņš pārcēlās uz slaveno Santakrusdikoimbra klosteri, kas tajā laikā bija valsts kultūras, zinātnes un literatūras centrs. Fernands ieguva izcilas Svēto Rakstu zināšanas un divdesmit četrus gadu vecumā kļuva par priesteri. Nu viņam pavērsās spoža nākotne.

Taču tieši tajā laikā Koimbrā ieradās „grēku nožēlotāji no Asīzes”, ļoti nabadzīgi vīri, gērbušies kā zemnieki, ar ordeņbrāļa skapulāru un kapuci, apjozušies ar virvi. Viņi bija kaut kāda Franciska sekotāji, un šis Francisks jau vairākus gadus mirdzot pār kristīgo pasauli kā „žēlastības saule”, „kā jaunais Kristus”.

Jaunais kanoniķis Fernands, kura pienākums klosterī bija uzņemt ceļiniekus, vairākkārt nabadzīgajiem brāļiem pasniedza žēlastības dāvanas, kad viņi ubagoja pie lielā klostera vārtiem. Šie ļaudis šķita nožēlojami, taču viņi mainīja Baznīcas seju. Viņi sludināja Evanģēliju kā priesteri, kaut arī daudzi no tiem bija laji, viņi sevi bija veltījuši Dievam, dodot konsekrācijas solījumus, taču nevēlējās dzīvot ne klosteros, ne abatijās, bet apmetās necilās mītnēs, kādas pagadījās. Viņi sniedza evanģēliskās skaidrības un labprātīgas nabadzības piemēru, taču atšķirībā no tā laika herētiķiem nekritizēja Baznīcas iedibinājumus un hierarhiju, bet pakļāvās tai ar prieku.

Fernands sāka izjust nostalgiju, kā tas parasti notiek, kad cilvēki, kuru sirds ir skaidra, ierauga ideāla patiesu īstenojumu. Drīz vien simpātijas pārauga nepieciešamībā kļūt par vienu no Franciska sekotājiem. Un tieši tad pilsētu satricināja sēru vēsts: Koimbrā tika atvestas to piecu franciskāņu mirstīgās atliekas, kuri nesen bija devušies uz Maroku, lai panāktu saracēņu atgriešanos, un tur atdevuši savu dzīvību aiz mīlestības pret Kristu.

Fernands lūdza atļauju kļūt par minoritu brāli, lai sekotu minēto mocekļu piemēram. Tas nozīmēja atteikšanos no visa – no stāvokļa un privilēģijām. Viņš apģērba noskrandušas drēbes un pat pieņēma jaunu vārdu – Antonijs – par godu svētajam abatam, kas dzīvoja senatnē. Taču Dievs nevēlējās, lai Antonijs kļūtu par mocekli, – tiklīdz kuģis sasniedza Āfrikas krastu, Antonijs saslima ar malāriju un visu ziemu pavadīja drudzī, gulēdams nožēlojamā kuģa kajītē. Antonijam bija jāatgriežas dzimtenē. Taču kuģi vētras laikā izmeta pie Sicīlijas krastiem.

Skaidri zināms ir tas, ka Antonijs 1221. gadā piedalījās franciskāņu kapitulā, kurā kopā ar Francisku sapulcējās

vairāk nekā trīs tūkstoši brāļu no visām pasaules malām. Antonijs tiem bija svešs un tāds palika, līdz viņš pats piedāvājās veikt priesteru kalpojumu Romanjī provinces draudzē.

Tā viņš arī būtu pavadījis laiku rāmās lūgšanās vientulībā, ja vien Ordinācijas sakramenta piešķiršanas svētkos nebūtu aprūcies sprediķotāja. Tādos gadījumos tajā laikā mēdza uzticēties Svētajam Garam, un provinces priesteris lūdza, lai Antonijs runā to, ko Dievs iedvesmo sacīt. Un tā nu klātesošie pārsteigti atklāja, ka Antonijs ir ģeniāls skolotājs. Viņš ne tikai bija saņēmis savam laikam neparasti labu izglītību – to papildināja maiga un dedzīga cilvēka briedums, un šis cilvēks Kristus mīlestības dēļ bija atteicies no visa un ar meditātīvo pieredzi pārbaudījis patiesības, kuras apguvis studiju laikā.

Pēc tāda atklājuma Antonijs kļuva par sludinātāju un sāka saviem ordeņa brāļiem mācīt teoloģiju. Boloņā viņš lika pamatus franciskāņu teoloģijas skolai, kurai bija ārkārtīgi liela nozīme Viduslaikos. Francisks, kas, no vienas puses, bažījās, ka viņa brāļi garīgā ziņā cietīs no intelektuālas godkāres un augstprātības, bet, no otras puses, saprata, ka nevar viņus sūtīt sludināt bez nepieciešamās sagatavotības, priecājās, uzzinot, ka Antonijs tik veiksmīgi prot savienot zinātni ar svētumu.

Saņēmis ordeņa dibinātāja atbalstu, Antonijs apbraukāja Itāliju, tad Franciju, veltīdams sevi brāļu teoloģiskajai izglītošanai un nenogurstoši sprediķodams. Viņš uzrunāja gan nabagos, gan bagātos, vienkāršos ļaudis un prelātus, uzstādamies pilsētu un tirgus laukumos, jo baznīcās nebija vietas visiņiem, kas viņu vēlējās dzirdēt, – tik liels bija viņa pievilcības spēks.

1227. gadā Antonijs atgriezās Itālijā, lai Asīzē piedalītos ģenerālkapitulā, kas tika sasaukts saistībā ar Franciska nāvi. Antoniju izvēlēja par Emīlijas un visas Ziemeļitālijas provinces priesteri. Viņam tad bija gandrīz 32 gadi un dzīvot atlikuši vēl četri gadi.

Visas mūsu ticības pamatā ir brīnums. Jo vai tad nav brīnums tas, ka Dieva Dēls kļuva cilvēks aiz mīlestības pret mums, tas, ka Viņš mums dāvājis prieku būt vienotiem ar Viņu un ir izlējis savas asinis, tā samaksājot par mūsu grēkiem, un ir uzvarējis nāvi, dāvājot arī mums ticību, ka reiz augšāmcelsimies? No tā laika, kad Dievs ienāca cilvēces vēsturē, to svētdarot, sāka notikt brīnumi, bet pēc tam, kad ieradās Viņa Dēls, brīnumi pasauli piepildīja. Baznīcas vēsturē, kas ir nemītīgs brīnums, šķiet, Dievs reizēm izraugās dažus svētos, lai neatlaidīgi turpinātu sarunu šajā „brīnumu valodā”. Svētais Antonijs bija viens no tiem.

Grāmatā „Asīzes Franciska ziediņi” ir aprakstīti vairāki neparasti notikumi, kas saistīti ar svētā Antonija misionāro dedzību, ko iedvesmoja mīlestība pret Kristu. Lūk, viens no tiem.

Reiz svētais Antonijs atradās Riminī, kur bija ļoti daudz herētiķu. Vēlēdamies tos vest pie patiesības gaismas, viņš tiem sludināja un daudz ar tiem diskutēja par ticību Kristum un Svētajiem Rakstiem, taču, tā kā viņi bija nocietinājuši savu sirdi un nevēlējās Antonijā klausīties, svētais, Dieva iedvesmots, devās uz jūru, uz vietu, kur tajā ietecēja upe, un, krastā stāvēdams, sāka Dieva vārdā uzrunāt zivis: „*Uzklausiet jūs, upes un jūras zivis, Dieva Vārdu, ja jau reiz herētiķi to nevēlas dzirdēt.*” Un, tiklīdz viņš to bija pateicis, krasta tuvumā piepeldēja milzums zivju, lielu un mazu, tās turēja galvu virs ūdens, uzmanīgi raudzīdamās Antonijā. Valdīja klusums un kārtība – vistuvāk krastam atradās mazas zivtiņas, aiz tām – lielākās. Un tad Antonijs sāka savu sprediķi: „*Manas māsas zivis, jums, cik vien iespējams, jāslavē mūsu Radītājs, kas jums devis iespēju dzīvot tik labvēlīgā stihijā, – jums ir pieejams gan sāļš ūdens, gan saldūdens, gan arī vietas, kur patverties no vētras...*” Pēc sprediķa Antonijs zivis svētīja un atlaida, un tās attālinājās no krasta, paudzdamas lielu prieku.

Riminī, kas bija herētiķu centrs Itālijā, notika arī tā sauktais „brīnums ar mūli”. Pilsētā dzīvoja kāds herētiķis, kura sirds bija īpaši nocietināta. Viņš izsmēja Antoniju, kad svētais sprediķoja par Euharistiju, un noliedza to, ka Kristus Euharistijā ir reāli klātesošs un mums pienākas godināt Viņa euharistisko klātbūtni. Herētiķis sacīja, ka nav nekādas atšķirības starp konsekrētu hostiju un parastu svētītu maizi. „Tā maize bija un maize arī paliek,” viņš apgalvoja. Antonijs iebilda un sacīja, ka, ja Dievs gribētu, tad pat mūlis, uz kura šis herētiķis jāja, pagodinātu Vissvētāko Sakramentu. Herētiķis smiedamies sacīja, ka viņš gan nav par to pārliecināts, – pietiktu tikai mūlim trīs dienas nedot barību, bet pēc tam nolikt priekšā siena klēpi. Ja lopiņš atteiktos no siena, lai pagodinātu Euharistiju, tad viņš, Bonvillo, tam ticētu.

Svētais pieņēma izaicinājumu. Herētiķis trīs dienas mērdēja mūli badā, bet pēc tam atveda to uz pilsētas laukumu. No vienas puses ieradās Bonvillo ar smaržīgu siena klēpi, no otras – Antonijs, turēdams monstranci ar Vissvētāko Sakramentu. Un ziņkārīgo pūlis varēja vērot, kā dzīvnieks novēršas no kārdinošās barības, lai pagrieztos pret monstranci un nomestos ceļos tās priekšā, izrādot godbijību. Par godu šim notikumam šajā laukumā, ko tagad sauc par Mūļa laukumu, uzcelta kolonna, bet 1417. gadā tās vietā uzcēla astoņstūrveida svētnīcu.

Un, lūk, pēdējais svētā Antonija dzīves posms, kuru viņš aizvadīja pilsētā, kas kopš tā laika nesaraucami saistīta ar viņa vārdu. Tikai no 1228. gada Antonija dzīve bija saistīta ar Paduju, kur svētais ieradās Pelnu trešdienā, lai Lielā gavēņa laikā sprediķotu. Paduja tajā laikā bija jauna pilsēta, kas atdzima pēc 1174. gada ugunsgrēka. Padujas vilnas un linu audumi bija slaveni visā Itālijā, arvien pazīstamāka kļuva universitāte, pilsētā bija daudz studentu, spēcīga armija, radās jauni bagātnieki un aristokrāti, taču plauka arī sektas un notika cīņas starp pilsētām. Pēc uzvarām kaujās pilsētā valdīja uzdzīve, proti, kungi uzdzīvoja, bet vienkāršā tauta vilka savu nožēlojamo eksistenci.

Un tā Antonijs, „spēcīgs vārdos un darbos”, kā rakstīja hronists, Lielā gavēņa laikā Padujā sāka sprediķot, un šie sprediķi, kā apgalvo viens no autoritatīvākajiem zinātniekiem, kas pētījis svētā Antonija garīgo mantojumu, panāca „Padujas kristīgo atdzimšanu, garīgo atdzimšanu”, šī sprediķošana „ieņem izcilu vietu Rietumu Baznīcas vēsturē”. To ļaužu skaits, kuri vēlējās dzirdēt svēto Antoniju sprediķojam, sasniedz 30 tūkstošus. Viņi jau naktī ieņēma vietu, kur būtu labāk dzirdams un redzams sprediķotājs. Kad bija jāsākas sprediķim, tirgotāji aizslēdza veikalus un visa pilsēta pamira, gaidot svētā sacīto vārdu – vārdu, kuru gan bijāja, gan mīlēja. Viņš runāja par Dievu, nosodīja netikumus, aicināja uz labu, atgādināja par pilsētnieku dienišķajām vajadzībām.

Pēc sprediķa sekoja grēksūdzes. Notika daudz atgriešanās un dziedināšanas brīnumu. Viena no interesantākajām epizodēm ir atgadījums ar grēcinieku, kas Antonijam nespēja atklāt savus grēkus, – tik ļoti viņu bija saviļņojis priestera sprediķis. Tad viņš apmulsis devās prom, lai visu sakāmo uzrakstītu, pēc tam atgriezās un ar drebošām rokām sniedza Antonijam lapu, kurā bija pazemīgi aprakstījis savus grēkus. Antonijs to paņēma un sāka lasīt. Rindas pēc izlasīšanas cita pēc citas izzuda, līdz papīra lapa kļuva balta. Tad Antonijs izsacīja grēku piedošanas vārdus un atdeva pārsteigtajam cilvēkam šo lapu, kas bija kļuvusi par zīmi atgūtajam nevainīgumam. Grēksūdžu uzklauššana Antoniju noveda līdz pilnīgam spēku izsīkumam. Ir apstiprināts svētā Antonija pirmo biogrāfu apgalvojums, ka viņš miris „no spēku izsīkuma pārāk saspringtā darba, trūcīgās pārtikas un atpūtas trūkuma dēļ”.

Lielais gavēnis beidzās, un Antonijs devās uz franciskāņu apmetni Kamposampjēro, kur vēlējās, lai viņam ierīko celli, kurā viņš pavadīja pēdējās sava mūža dienas. Saistībā ar šiem pēdējiem svētā Antonija dzīves gadiem jāpiemin arī svētglezna, kura tik bieži sastopama mūsu baznīcās, – reiz svēto redzēja nometušos ceļos savā cellē, bet uz atvērtās grāmatas, kas gulēja viņa priekšā,

stāvēja bērns, kas Antoniju apskāva un apmiļoja, bet pārsteigts Antonijs bērnu pieklāva pie krūtīm.

Runājot par Ziemassvētkiem, svētais savos „Padomos” rakstīja: „*No tiem daudzajiem iemesliem, kuru dēļ Dievs vēlējās mums atklāties maza bērna veidolā, es izvēlos šo. Ja tu bērnam nodari pāri, ja atļauies pret viņu izturēties rupji un varbūt pat viņam iesist, bet pēc tam uzdāvēni viņam kaut vai kādu ziediņu, vienu vārdu sakot, kaut ko skaistu, viņš visu aizmirst un skrien pie tevis, lai tevi apskautu. Un tā arī, ja esi izdarījis nāvīgu grēku, apvainojis Jēzu, tad, lai cik briesmīgs būtu šis apvainojums, pietiek tikai Viņam aiznest grēku nožēlas ziediņu, grēksūdzes rozi, kas slacīta asarām, lai Viņš tūlīt pat aizmirstu par apvainojumu, piedotu tev vainas, tevi apskautu un noskūpstītu.*” Kad Antonijs rakstīja šos vārdus, viņš noteikti atcerējās maigo gaismu, ar kuru Bērna klātbūtne izgaismoja viņa tumšo celli.

Daudzu ticīgo cilvēku skatiens ir pievērstis tieši viņam, svētajam Antonijam, kas, būdams uz nāves gultas, tiem, kas bija ap viņu, saviļņots sacīja: „*Es redzu savu Kungu!*” Himnā, kas tūlīt pēc svētā Antonija nāves sacerēta viņa godam, ir vārdi: „Ja tu lūdz brīnumu, tūlīt pat atkāpjas nāve, maldi un nelaime. Slimie izveseļojas, jūra norimst, važas satrūkst. Tas, ko vēlas veci un jauni, piepildās: viņi atgūst locekļu vingrumu, atrod nozaudētās lietas. Zūd briesmas, pāriet trūkums. Lai par to visu stāsta tie, kas zina, un lai galvenokārt runā padujieši...” Septiņu gadsimtu garumā kristīgā tauta nenogurstoši piesauc savu svēto aizbildni, kuru pāvests Leons XIII nosaucis par „visas pasaules svēto”.

Ja tu lūdz brīnumu

*Ja tu lūdz brīnumu,
Atkāpjas nāve, maldi, nelaimes,
Ļaunie gari un spītālība,
Slimie veseli pieceļas.*

*Piedz.: Jūra atkāpjas, un važas satrūkst,
Nekustīgie locekļi atgūst vingrumu,
Pazudušie dārgumi tiek atrasti,
Ja jauni vai veci viņa palīdzību lūdz.*

*Visas briesmas mūsu ceļā gaist,
Mūsu galējā nabadzība atkāpjas,
Lai tie, kas zina, par to stāsta,
Lai padujieši slavē svēto Antoniju. Piedz.*

Lai slavēts Tēvs, Dēls un Svētais Gars! Piedz.

*Lūdz par mums, svētais Antonij,
Lai mēs topam Kristus apsoliņumu cienīgi.*

Lūgsimies!

*Lai Tavu Baznīcu, Dievs, ielīksmo svētā Antonija,
Tava apliecinātāja, svinīgā atcere, – lai to mū-
žīgi sargā Tava garīgā palīdzība un tā iemanto ne-
beidzamu prieku. Caur Jēzu Kristu, mūsu Kungu.
Amen.*

*Izmantojot tēva Antonio Sikari OCD rakstu,
materiālu sagatavojusi **Astra Feldmane***

Avots:

Cilvēki Kalnā : svinot Ticības gadu, Mieram tuvu ikmēneša žurnāls par svētajiem. - Nr.7 (2013) -
Rīga : KALA Raksti, 2013., 16.- 20.lpp.